Zbiór Orzeczeń

POSTANOWIENIE PREZESA TRYBUNAŁU

z dnia 16 lipca 2020 r.*

Odwołanie – Interwencja – Statut Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej – Artykuł 40 – Interes w rozstrzygnięciu sprawy

W sprawie C-883/19 P

mającej za przedmiot odwołanie w trybie art. 56 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wniesione w dniu 3 grudnia 2019 r.,

HSBC Holdings plc, z siedzibą w Londynie (Zjednoczone Królestwo),

HSBC Bank plc, z siedzibą w Londynie,

HSBC Francja, z siedzibą w Paryżu (Francja),

które reprezentują K. Bacon, QC, D. Bailey, barrister, M. Simpson, solicitor, oraz C. Angeli i M. Giner, avocats,

strony skarżące,

w której drugą stroną postępowania jest:

Komisja Europejska, którą reprezentują P. Berghe, M. Farley i F. van Schaik, w charakterze pełnomocników,

strona pozwana w pierwszej instancji,

PREZES TRYBUNAŁU,

uwzględniając propozycję K. Jürimäe, sędzi sprawozdawczyni,

po wysłuchaniu M. Bobeka, rzecznika generalnego,

wydaje następujące

Postanowienie

1 W odwołaniu HSBC Holdings plc, HSBC Bank plc i HSBC France (zwane dalej łącznie „spółkami HSBC") wnoszą o uchylenie wyroku Sądu Unii Europejskiej z dnia 24 września 2019 r., HSBC Holdings i in./Komisja (T-105/17, zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem", EU:T:2019:675), w którym Sąd stwierdził nieważność art. 2 lit. b) decyzji Komisji C(2016) 8530 final z dnia 7 grudnia 2016 r.

* Język postępowania: angielski.

dotyczącej postępowania na podstawie art. 101 TFUE i art. 53 porozumienia EOG (sprawa AT.39914 – Euro Interest Rate Derivatives) (zwanej dalej „sporną decyzją"), a w pozostałym zakresie oddalił ich skargę.

2 Pismem złożonym w sekretariacie Trybunału w dniu 20 marca 2020 r. JPMorgan Chase & Co., JPMorgan Chase Bank, National Association i J.P. Morgan Services LLP (zwane dalej łącznie „spółkami JPMC") wniosły, na podstawie art. 40 akapit drugi statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenientów popierających żądania spółek HSBC.

3 Pismami złożonymi w sekretariacie odpowiednio w dniach 22 i 30 kwietnia 2020 r. Komisja Europejska i spółki HSBC przedstawiły uwagi na piśmie w przedmiocie tego wniosku. Pismem złożonym w sekretariacie w dniu 18 maja 2020 r. przed upływem terminu na przedstawienie uwag HSBC uzupełniła swoje wcześniejsze uwagi w świetle postanowienia prezesa Trybunału z dnia 30 kwietnia 2020 r., Komisja/HSBC Holdings i in. (C-806/19 P, niepublikowanego, EU:C:2020:364), i mając na uwadze te okoliczności, dokument ten został włączony do akt.

W przedmiocie wniosku o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenientów

4 Na poparcie wniosku spółki JPMC podnoszą zasadniczo, że wniosły, zarejestrowaną w sekretariacie Sądu pod sygnaturą T-106/17, skargę na sporną decyzję, której również są adresatami, oraz że skarga ta dotyczy tej samej problematyki co ta, która jest przedmiotem niniejszego odwołania. Podkreślają one, że Sąd postanowił, na podstawie art. 69 ust. 1 lit. b) regulaminu postępowania przed Sądem, zawiesić postępowanie w tej sprawie do czasu wydania przez Trybunał wyroku w przedmiocie niniejszego odwołania. Otóż z tej ostatniej decyzji w sposób oczywisty wynika, że postępowanie w sprawie T-106/17 zostało zawieszone z powodu istnienia zarzutów wspólnych z zarzutami podniesionymi w sprawie T-105/17 i w konsekwencji w niniejszej sprawie. Istnienie wspólnych zarzutów zostało ponadto potwierdzone w zaskarżonym wyroku. Spółki JPMC wywodzą z tego, że wyrok, który ma zostać wydany w niniejszej sprawie w przedmiocie odwołania, będzie miał bezpośredni wpływ na wynik postępowania w przedmiocie ich własnej skargi o stwierdzenie nieważności. W tych okolicznościach spółki JPMC podkreślają, że byłoby niesłuszne, by Trybunał orzekał w kwestiach, które będą decydujące dla rozstrzygnięcia w przedmiocie ich skargi, bez ich wysłuchania w tym zakresie.

5 Spółki JPMC uważają zatem, że mają bezpośredni interes w rozstrzygnięciu sprawy w rozumieniu art. 40 akapit drugi statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

6 W tym względzie z tego ostatniego przepisu wynika, że każda osoba fizyczna lub prawna może interweniować w sprawie rozpatrywanej przez sądy Unii Europejskiej, innej niż sprawa między państwami członkowskimi, między instytucjami Unii lub między państwami członkowskimi z jednej strony a instytucjami Unii z drugiej strony, jeżeli osoba ta może uzasadnić interes w rozstrzygnięciu wspomnianej sprawy.

7 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału pojęcie „interesu w rozstrzygnięciu sprawy" w rozumieniu wspomnianego przepisu należy określić na podstawie samego przedmiotu sprawy i rozumieć je jako bezpośredni i aktualny interes w rozstrzygnięciu co do samych żądań, a nie jako interes w odniesieniu do podniesionych zarzutów lub argumentów. Przez „rozstrzygnięcie sprawy" należy bowiem rozumieć oczekiwane orzeczenie kończące postępowanie w sprawie, i to w taki sposób, w jaki będzie ono ujęte w sentencji orzeczenia, które ma zostać wydane. Dokładniej rzecz biorąc, jest to bezpośredni i aktualny interes w uwzględnieniu żądań strony, którą wnoszący o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenienta zamierza popierać (postanowienie prezesa Trybunału z dnia 30 kwietnia 2020 r., Komisja/HSBC Holdings i in., C-806/19 P, niepublikowane, EU:C:2020:364, pkt 7 i przytoczone tam orzecznictwo).

8 W tym względzie należy w szczególności ustalić, czy zaskarżony akt dotyczy wnoszącego o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenienta bezpośrednio i czy jego interes w rozstrzygnięciu sprawy został stwierdzony. Co do zasady interes w rozstrzygnięciu sprawy można uznać za wystarczająco bezpośredni jedynie wówczas, gdy owo rozstrzygnięcie może zmienić sytuację prawną wnoszącego o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenienta (postanowienie prezesa Trybunału z dnia 30 kwietnia 2020 r., Komisja/HSBC Holdings i in., C-806/19 P, niepublikowane, EU:C:2020:364, pkt 8 i przytoczone tam orzecznictwo).

9 Należy również przypomnieć, że zgodnie z orzecznictwem Trybunału strona, która na podstawie art. 40 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest dopuszczona do sprawy w charakterze interwenienta w sporze przed Trybunałem, nie może zmieniać przedmiotu skargi, który został zakreślony przez żądania i zarzuty stron sporu. Wynika stąd, że dopuszczalne są jedynie te argumenty interwenienta, które wpisują się w ramy wyznaczone przez te żądania i zarzuty. Tak więc interes w rozstrzygnięciu danej sprawy podmiotu składającego wniosek o dopuszczenie do tej sprawy w charakterze interwenienta należy oceniać, mając na względzie w szczególności przedmiot sporu w postępowaniu odwoławczym, który wynika z żądań stron postępowania, oraz zarzuty podniesione na poparcie tych żądań (postanowienie prezesa Trybunału z dnia 30 kwietnia 2020 r., Komisja/HSBC Holdings i in., C-806/19 P, niepublikowane, EU:C:2020:364, pkt 9 i przytoczone tam orzecznictwo).

10 W niniejszej sprawie z pkt 42 zaskarżonego wyroku wynika, że w ramach wniesionej do Sądu skargi, która doprowadziła do wydania zaskarżonego wyroku, spółki HSBC przedstawiły, po pierwsze, żądanie stwierdzenia nieważności art. 1 i art. 2 lit. b) spornej decyzji, a po drugie, żądanie zmiany kwoty grzywny nałożonej na nie w tym art. 2 lit. b).

11 W art. 1 spornej decyzji Komisja stwierdziła, że wskazane w nim spółki, wśród których znajdowały się spółki JPMC oraz spółki HSBC, naruszyły art. 101 TFUE, uczestnicząc w „jednolitym i ciągłym" naruszeniu polegającym „na porozumieniach lub uzgodnionych praktykach mających na celu zakłócenie normalnego procesu ustalania składników cen w sektorze instrumentów pochodnych stopy procentowej w euro". W art. 2 lit. b) tej decyzji Komisja nałożyła solidarnie na spółki HSBC grzywnę w wysokości 33 606 000 EUR za naruszenie, o którym mowa w tym art. 1.

12 W zaskarżonym wyroku Sąd oddalił zarzuty spółek HSBC zmierzające, tytułem głównym, do stwierdzenia nieważności art. 1 spornej decyzji. Sąd uwzględnił natomiast zastrzeżenie trzecie pierwszej części zarzutu zmierzającego do stwierdzenia nieważności art. 2 lit. b) tej decyzji i stwierdził nieważność tego przepisu.

13 W tym kontekście spółki HSBC wnoszą w odwołaniu, po pierwsze, o uchylenie pkt 2 sentencji zaskarżonego wyroku, w którym Sąd oddalił ich skargę w zakresie dotyczącym stwierdzenia nieważności art. 1 spornej decyzji, a po drugie, o stwierdzenie nieważności art. 1 lit. b) tej decyzji.

14 Należy ustalić, czy w tych okolicznościach spółki JPMC uzasadniają w ramach niniejszego odwołania bezpośredni i aktualny interes w uwzględnieniu żądań spółek HSBC w rozumieniu orzecznictwa przypomnianego w pkt 7 niniejszego postanowienia.

15 W tym względzie należy zaznaczyć, że niniejsze odwołanie dotyczy w szczególności zgodności z prawem oceny Sądu odnoszącej się do uzasadnienia sentencji spornej decyzji, w której Komisja stwierdziła istnienie naruszenia art. 101 ust. 1 TFUE. Spółki HSBC podnoszą w tym kontekście, że Sąd naruszył prawo oddalając ich zarzuty nieważności oparte na błędnej kwalifikacji tego naruszenia przez Komisję jako naruszenia ze względu na cel w rozumieniu art. 101 ust. 1 TFUE oraz jako jednolitego i ciągłego naruszenia. Ponadto spółki HSBC uważają, że Sąd naruszył prawo, oddalając ich zarzut nieważności oparty na naruszeniu zasad domniemania niewinności i dobrej administracji oraz poszanowania prawa do obrony ze względu na wydanie tej decyzji po wydaniu decyzji ugodowej, w której Komisja zajęła już stanowisko w przedmiocie uczestnictwa spółek HSBC w rozpatrywanym naruszeniu.

16 Prawdą jest, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału, nawet jeśli decyzję taką jak sporna decyzja sporządzono i opublikowano w formie pojedynczej decyzji, należy ją analizować jako pakiet indywidualnych decyzji stwierdzających w odniesieniu do każdego z przedsiębiorstw będących adresatami tej decyzji, jakie naruszenie lub naruszenia przedsiębiorstwo to popełniło, i nakładających na nie grzywnę (wyrok z dnia 15 października 2002 r., Limburgse Vinyl Maatschappij i in./Komisja, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P do C-252/99 P i C-254/99 P, EU:C:2002:582, pkt 100 i przytoczone tam orzecznictwo). Jeśliby zatem uwzględniono żądania spółek HSBC w ramach niniejszego odwołania, Trybunał uchyliłby zaskarżony wyrok, a w przypadku gdyby Trybunał sam ostatecznie orzekł w sprawie zgodnie z art. 61 akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w sytuacji, w której uznałby skargę wniesioną w pierwszej instancji za zasadną, stwierdziłby nieważność art. 1 lit. b) spornej decyzji, który ma zastosowanie wyłącznie do tych spółek.

17 Należy jednak stwierdzić, po pierwsze, że w niniejszej sprawie spółki JPMC, jako współadresaci spornej decyzji, znajdują się wśród spółek wskazanych jako te, które uczestniczyły wraz ze spółkami HSBC w naruszeniu, o którym mowa w art. 1 tej decyzji. Po drugie, o ile art. 1 lit. c) wspomnianej decyzji, którego stwierdzenia nieważności domagają się spółki JPMC w ramach sprawy T-106/17, rzeczywiście ma zastosowanie tylko do tych ostatnich spółek, o tyle podniesione przez nie zarzuty nieważności dotyczące charakteru i istnienia naruszenia stwierdzonego w tej samej decyzji są analogiczne do zarzutów sformułowanych przez spółki HSBC. Tak więc, niezależnie od orzecznictwa przypomnianego w poprzednim punkcie, decyzje stwierdzające odpowiednio uczestnictwo spółek HSBC i JPMC w tych samych „porozumieniach lub […] uzgodnionych praktykach" w rozumieniu art. 101 ust. 1 TFUE, mimo że odrębne, są ściśle ze sobą powiązane, a nawet wzajemnie od siebie zależne.

18 W tych okolicznościach, i mając na względzie okoliczność, że w swym odwołaniu spółki HSBC kwestionują istnienie i sam charakter naruszenia art. 101 ust. 1 TFUE, wyrok, który ma zapaść w niniejszej sprawie – niezależnie od tego, czy Trybunał uwzględni żądania spółek HSBC i uchyli zaskarżony wyrok, czy też oddali zarzuty odwołania podniesione przez te spółki – nieuchronnie będzie miał bezpośredni wpływ na dokonaną przez Sąd ocenę skargi wniesionej przez spółki JPMC w zakresie, w jakim zmierza ona do stwierdzenia nieważności art. 1 lit. c) spornej decyzji.

19 Tym samym, bez uszczerbku dla oceny zarzutów podniesionych na poparcie niniejszego odwołania, należy zauważyć, że w wyroku, który ma zapaść w niniejszej sprawie, Trybunał wypowie się w sposób ostateczny w przedmiocie zasadności pod względem prawnym zarzutów odwołania podniesionych przez spółki HSBC i dotyczących stwierdzenia przez Komisję istnienia i charakteru naruszenia, o którym mowa w art. 1 spornej decyzji, których treść prawna odpowiada częściowo treści zarzutów podniesionych w pierwszej instancji przez spółki JPMC w ramach sprawy T-106/17.

20 Dlatego też gdyby spółki JPMC nie zostały dopuszczone do udziału w niniejszej sprawie w charakterze interwenientów popierających żądania spółek HSBC, zostałyby pozbawione możliwości konkretnego wysłuchania w przedmiocie zasadności ich zarzutów pod względem prawnym w sytuacji, w której wyrok, jaki ma zapaść w niniejszej sprawie, dostarczy odpowiedzi, która może być decydująca dla dokonania przez Sąd oceny zasadności tych zarzutów.

21 W tych okolicznościach pojęcie „interesu w rozstrzygnięciu sprawy", o którym mowa w art. 40 akapit drugi statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w świetle art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że pozwala ono na uwzględnienie wniosku o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenientów, takiego jak wniosek złożony przez spółki JPMC.

22 Należy przypomnieć w tym względzie, że zasada równości broni stanowiąca integralną część ustanowionej w art. 47 karty zasady skutecznej ochrony sądowej praw, które podmioty prawa wywodzą z prawa Unii, w tym znaczeniu, że stanowi ona jej konsekwencję, podobnie jak między innymi zasada kontradyktoryjności stanowi konsekwencję samego pojęcia rzetelnego procesu, oznacza obowiązek

zaoferowania każdej ze stron rozsądnej możliwości przedstawienia swojej sprawy, w tym dowodów, na warunkach, które nie stawiają tej strony w wyraźnie mniej korzystnej sytuacji w stosunku do strony przeciwnej (zob. podobnie wyroki: z dnia 2 grudnia 2009 r., Komisja/Irlandia i in., C-89/08 P, EU:C:2009:742, pkt 54; a także z dnia 16 października 2019 r., Glencore Agriculture Hungary, C-189/18, EU:C:2019:861, pkt 61).

23 Wynika z tego, że należy dokonać rozróżnienia w zależności od tego, czy adresaci decyzji takiej jak sporna decyzja, którzy wnieśli skargę w pierwszej instancji – która to sprawa została zawieszona – wnoszą o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenientów w ramach sporu dotyczącego samego istnienia naruszenia art. 101 ust. 1 TFUE, którego zostali wskazani jako współsprawcy, czy też wnoszą o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenientów w ramach sporu dotyczącego wyłącznie zgodności z prawem lub kwoty grzywny nałożonej na innego z tych współsprawców z tytułu tego naruszenia.

24 W pierwszym przypadku bowiem okoliczność, że wnoszącymi o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenientów są przedsiębiorstwa wskazane jako uczestniczące w naruszeniu art. 101 ust. 1 TFUE, pozwala im uzasadnić istnienie bezpośredniego interesu w rozstrzygnięciu co do żądań przedstawionych przez innego uczestnika tego naruszenia w ramach sporu zmierzającego do zakwestionowania istnienia wspomnianego naruszenia, pod warunkiem że sami wnieśli skargę o stwierdzenie nieważności decyzji dotyczącej ich własnego uczestnictwa w tym samym naruszeniu, opartą na zarzutach nieważności zasadniczo identycznych z zarzutami podniesionymi w ramach wspomnianego sporu lub do nich analogicznych. Natomiast w drugim przypadku wnoszący o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenientów posiadają, w świetle indywidualnego charakteru grzywien nałożonych na podstawie art. 101 ust. 1 TFUE, jedynie pośredni interes w rozstrzygnięciu sprawy, w której pragną interweniować (zob. podobnie postanowienie prezesa Trybunału z dnia 30 kwietnia 2020 r., Komisja/HSBC Holdings i in., C-806/19 P, niepublikowane, EU:C:2020:364, pkt 13 i przytoczone tam orzecznictwo).

25 W niniejszej sprawie wniosek o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenientów, w odróżnieniu od wniosku sformułowanego przez spółki JPMC w sprawie C-806/19 P, Komisja/HSBC Holdings i in., należy zakwalifikować jako pierwszy z tych dwóch przypadków.

26 W konsekwencji spółki JPMC posiadają interes w rozstrzygnięciu sprawy w rozumieniu art. 40 akapit drugi statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

27 Należy jednak przypomnieć, że zgodnie z orzecznictwem Trybunału przypomnianym w pkt 9 niniejszego postanowienia strona dopuszczona do sprawy w charakterze interwenienta nie może zmieniać przedmiotu sporu, który został zakreślony przez żądania i zarzuty stron sporu. Wynika stąd, że dopuszczalne są jedynie te argumenty interwenienta, które wpisują się w ramy wyznaczone przez te żądania i zarzuty.

28 Jeśli chodzi o uprawnienia procesowe spółek JPMC, należy stwierdzić, że wniosek o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenientów został złożony w terminie jednego miesiąca, przewidzianym w art. 190 ust. 2 regulaminu postępowania, w związku z czym mają one co do zasady prawo do otrzymania wszelkich dokumentów procesowych doręczanych stronom na podstawie art. 131 ust. 4 tego regulaminu, mającego zastosowanie do postępowania odwoławczego na podstawie art. 190 ust. 1 wspomnianego regulaminu.

29 W tych okolicznościach należy wyznaczyć spółkom HSBC oraz Komisji krótki termin na złożenie ewentualnego wniosku o zachowanie poufności dokumentów znajdujących się w aktach niniejszej sprawy.

30 Z całości powyższych rozważań wynika, że spółki JPMC należy dopuścić do sprawy w charakterze interwenientów popierających żądania spółek HSBC.

W przedmiocie kosztów

31 Zgodnie z art. 137 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem, który znajduje zastosowanie do postępowania odwoławczego na podstawie art. 184 § 1 tego regulaminu, o kosztach rozstrzyga się w wyroku lub w postanowieniu kończącym postępowanie w sprawie.

32 W niniejszej sprawie, ponieważ wniosek złożony przez spółki JPMC o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenientów został uwzględniony, rozstrzygnięcie o kosztach związanych z ich interwencją nastąpi w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

Z powyższych względów prezes Trybunału postanawia, co następuje:

1) JPMorgan Chase & Co., JPMorgan Chase Bank, National Association i J.P. Morgan Services LLP zostają dopuszczone do sprawy w charakterze interwenientów w sprawie C-883/19 P na poparcie żądań HSBC Holdings plc, HSBC Bank plc i HSBC France.

2) Z zastrzeżeniem pkt 3, sekretarz zapewni doręczenie JPMorgan Chase & Co., JPMorgan Chase Bank, National Association i J.P. Morgan Services LLP kopii wszelkich dokumentów procesowych.

3) HSBC Holdings plc, HSBC Bank plc i HSBC France oraz Komisji Europejskiej zostanie wyznaczony termin na złożenie ewentualnego wniosku o zachowanie poufności dokumentów znajdujących się w aktach niniejszej sprawy wobec JPMorgan Chase & Co., JPMorgan Chase Bank, National Association i J.P. Morgan Services LLP.

4) JPMorgan Chase & Co., JPMorgan Chase Bank, National Association i J.P. Morgan Services LLP zostanie wyznaczony termin na przedstawienie, na piśmie, zarzutów na poparcie ich żądań.

5) Rozstrzygnięcie o kosztach nastąpi w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

Podpisy